

SABA NOVA PER A LA UNIVERSITAT

Carlos Hermenegildo

Poques estratègies de millora del sistema d'investigació desperten més unanimitat, aparentment, que aconseguir el retorn dels excel·lents investigadors que Espanya té escampats pel món, fonamentalment per Europa i els Estats Units. No obstant això, una anàlisi més profunda posa en evidència les contradiccions en què cauen els investigadors i professors universitaris, i fins i tot algunes de les misèries del sistema universitari espanyol.

Lluny de considerar-ho una espècie d'exili per falta d'oportunitats, el fet que els estudiants predoctorals i, sobretot, els investigadors postdoctorals vagen a formar-se a centres estrangers –especialment als millors– s'ha d'entendre com una oportunitat per a ells i per a tot el sistema universitari. On resideix veritablement el problema és en la nostra falta de capacitat per a incorporar als millors investigadors (siguen espanyols o no) al nostre sistema d'investigació. Encara que hi ha diversos programes estatals o autonòmics amb aquest objectiu, la veritat és que molts d'aquests investigadors es troben amb multitud de petits i grans problemes a l'hora de decidir-se per la tornada a les nostres institucions.

A vegades és per falta d'estímul addicional, bastant freqüents en països desenvolupats, o bé per les dificultats derivades de les institucions d'acolliment i les seues legislacions, com ara tràmits burocràtics complicats o estructures poc flexibles. També és freqüent que els investigadors, abans de decidir-se a tornar, es plantegen la pregunta de què ocurrirà quan acabe el contracte de reincorporació. En el cas dels investigadors del programa Ramón y Cajal, la resposta passa per aconseguir l'acreditació de l'ANECA per a ocupar places de professor estable, però la resta de programes estan a l'espera que se'ls donen solucions similars. La possibilitat de ser contractats com a

investigadors indefinits, utilitzada en el passat per la Universitat de València, està avui paralitzada pel marc normatiu espanyol.

Però, a més de tot això, ens trobem també amb freqüència amb dificultats plantejades per la falta de suport real per part dels centres, departaments i grups d'investigació que els acolliran. Sovint els grups només volen recuperar els investigadors que van formar en el seu si, i que no sempre són els millors o els més competitius. Amb freqüència, l'arribada d'un investigador es rep com una amenaça per al futur laboral dels investigadors en formació de les nostres universitats. Per no parlar dels greuges que sorgeixen de la comparació entre els curricula d'alguns investigadors nous amb professors amb molts anys d'experiència.

En aquestes situacions, alguns grups i departaments entrebanquen l'activitat dels nous, els impedeixen o dificulten l'accés a espais, a la docència, a ajudes... Es tracta d'una actitud lamentable, contrària al més mínim esperit universitari, i que evidència, com a mínim, un nul compromís amb la institució. Desgraciadament, aquesta actitud no és ni ocasional ni exclusiva davant dels investigadors tornats.

La incorporació a les nostres universitats d'investigadors que han completat estades de formació postdoctoral en centres de prestigi és una oportunitat per a injectar saba nova, portar noves i diferents idees sobre la investigació i contribuir a rejuvenir un cos de professors universitaris envellit. En definitiva, una oportunitat per a impulsar i garantir la investigació en la universitat espanyola del segle XXI. ☺

CARLOS HERMENEGILDO. Vicerector d'Investigació de la Universitat de València.

Universitat de València

«Molts investigadors es troben amb multitud de petits i grans problemes a l'hora de tornar a les nostres institucions»